

Javno pismo predsednici Vlade RS za preprečitev gradnje plinskih terminalov

Spoštovana gospa predsednica vlade mag. Bratušek,

červano nisem prepričan, da bo vaša vlada svetla izjema glede doslednega izvajanja parlamentarno deklarirane pomorske usmeritve Republike Slovenije, vključno s skrbjo za morsko okolje, vam pišem v dobri veri, da mi boste vsaj tokrat prisluhnili, če že za drugo problematiko nimate časa (npr. EMUNI, Luka Koper ipd). Podobna pisma sem že pošiljal drugim slovenskim vodilnim politikom, a so se nanje večinoma požvižgali. Vseskozi zagovarjam enako stališče, nenazadnje v okviru Strateškega sveta za zunanje zadeve pri Ministrstvu za zunanje zadeve, katerega član sem bil v času prejšnje vlade.

Iz medijev smo včeraj lahko razbrali, da naj bi v sredo v Bruslju odločali o spisku prioriternih evropskih projektov, med katerimi je tudi gradnja (vsaj enega) italijanskega plinskega terminala v Tržaškem zalivu. Če prav razumem, naj bi se slovenski državni predstavnik pri glasovanju vzdržal, potem pa z ločeno izjavo podprl naše projekte in nasprotoval italijanskim škodljivim nameram.

Do neke mere razumem previden, "diplomatski" pristop, a se bojim, da bomo tudi tokrat izigrani, kar se prepogosto dogaja v slovenski diplomaciji, zlasti v razmerjih z našimi sosedami. Zato se popolnoma strinjam z nekaterimi evropskimi poslanci in še posebej z vrlimi kolegicami in kolegi iz nevladne okoljevarstvene in človekoljubne organizacije *Alpe Adria Green*, ki so prepričani, da moramo v sredo in kadarkoli kasneje odločno nasprotovati tako plinskim terminalom kot podobnim uničevalnim posegom v občutljivem Severnem Jadranu, če že ni prepozno. To lahko pravno argumentiramo in dokumentiramo s številnimi strokovnimi slovenskimi, italijanskimi in mednarodnimi študijami. Sam menim, da še ni prekasno, a škoda vse bolj bije plat zvona.

Že približno sedem let je javnost v obeh državah vse bolj upravičeno zaskrbljena zaradi italijanskih načrtov gradnje plinskega terminala v Žavljah s povezovalnim plinovodom do plinskega omrežja v Gradežu in morskega terminala, ki vključuje morski plinovod. Vlada in Državni zbor Republike Slovenije sta večkrat ugovarjala zaradi potencialnih čezmejnih vplivov teh projektov v naši neposredni bližini, ki izvirajo iz ogrožene prometno-pomorske varnosti, nevarnosti za okolje, varnostnega tveganja zaradi morebitnega gorenja parnega oblaka in toplotnega sevanja, škodljivih vplivov na biološko raznovrstnost, negativnih ekonomsko-socialnih učinkov zaradi upada turizma in bistvenega zmanjšanja ribolovnega območja.

Italija vsebinsko in procesno krši tako svoje in naše predpise kot evropsko pravo in mednarodne sporazume. Po uveljavitvi *Lizbonske pogodbe* decembra 2009 je v 3. členu *Pogodbe o evropski uniji* še posebej poudarjeno načelo trajnostnega razvoja in prizadevanje unije za visoko raven varstva in izboljšanja kakovosti okolja. ***Niso torej dovolj preventivni, kurativni in represivni ukrepi, temveč morajo države članice ravnati tako skrbno, da obstoječe okoljsko stanje izboljšujejo!***

V 72. členu *Ustave Republike Slovenije* je zagotovljena ***pravica vsakogar do zdravega življenjskega okolja***, za katerega mora skrbeti država. Spominjam vas tudi na ***Resolucijo o strategiji za Jadran*** (Ur. l. RS, št. 106/09), ki jo je državni zbor sprejel 17. decembra 2009 in

absolutno zavezuje katerokoli vlado. V 8. poglavju je govor o potrebi po skupnih okoljskih standardih držav Jadranskega bazena, pri čemer so izrecno omenjeni plinski terminali:

“Na območju Severnega Jadrana je pri nameščanju novih gospodarskih objektov in drugih posegov v prostor, ki imajo relevanten vpliv na ravnovesje ekosistema tega območja, potreben regionalno usklajen pristop. **Državni zbor iz okoljskih, varnostnih, prometnih in družbenih razlogov nasprotuje namestitvi terminalov za utekočinjeni zemeljski plin ob slovenskih teritorialnih vodah in v širšem Tržaškem zalivu, enako spoštovanje omenjenih kriterijev pa pričakuje tudi od ostalih držav jadranskega bazena, zato Vladi nalaga, da pri oblikovanju Strategije iz četrtega poglavja takšno stališče jasno zagovarja.** Republika Slovenija mora v skladu z veljavnimi mednarodnimi konvencijami ter dokumenti Evropske unije jasno in nedvoumno predstaviti in zastopati interese zaščite okolja in varnosti na območju Severnega Jadrana in to vključiti v proces oblikovanja Strategije iz četrtega poglavja.”

Naše zahteve in pripombe so bile vseskozi bolj ali manj bob ob steno, za nameček pa se je premalo angažiral slovensko-evropski komisar dr. Janez Potočnik, ne glede na zahtevano uradno nepristranskost. **Če bo italijanski plinski projekt v Bruslju potrjen, se bojim, da Slovenija ne bo imela nobene druge možnosti več, kot da ukrepa v skladu s 259. členom Pogodbe o delovanju Evropske unije,** ker Italijanska republika ni izpolnila vseh obveznosti iz primarnega evropskega prava. Zadevo moramo prvo predložiti Evropski komisiji, ki naj bi podala obrazloženo mnenje, potem ko bo obema državam dana možnost, da se v kontradiktornem postopku ustno in pisno izrečeta. Če komisija tega ne bo storila v treh mesecih po vložitvi zahteve ali se bo izrekla v korist sosed, moramo vložiti tožbo in predlog za začasno odredbo (zaustavitev vseh morebitnih del!) na Sodišču EU v Luksemburgu. Osnutka obeh dokumentov sta že nekaj let pripravljena, a sta verjetno založena v kakšnem zaprašenem predalu nekdanjega ministrstva za okolje in prostor. Pri projektu smo pod okriljem mariborske pravne fakultete sodelovali prof. dr. Rajko Knez, dr. Jorg Sladič, mag Marko Starman in moja malenkost.

Popolnoma logično in etično bi moralo biti, da se bomo takšnim in podobnim ”morskim pošastim” odpovedali tudi v Sloveniji, če jih ne dovolimo v sosednjih državah.

Spoštovana predsednica, iskreno upam, da boste moje pismo prebrali, se posvetovali z drugimi strokovnjaki in še posebej z našim veleposlanikom Iztokom Mirošičem v Rimu, ki tovrstno problematiko odlično pozna. Takisto se prosim obrnite na pravnika mag. Marka Starmana, ki že od samega začetka predseduje pristojni skupini pravnih strokovnjakov.

Za dobro naše domovine in zdravje ljudi je v sredo možen le en način glasovanja: **PROTI.**

Želim vam vse dobro in vas prijazno pozdravljam,

prof. dr. Marko Pavliha

V Novi vasi nad Dragonjo, 20. julija 2013